

Efter mitt eget huvud

RECENSION: Efter mitt eget huvud, av Agneta Pleijel, regi Johan Bernander, Stadra teater, Nora. Agneta Horn har kallats Sveriges första moderna kvinnliga författare för sin självbiografi, den enda bok hon skrev under sin levnad. Hennes liv framstår som en önskedröm för en dramatiker. Född i 1600-talets högadel, dotterdotter till rikskansler Axel Oxenstierna, moderlös tidigt, vän med drottning Kristina. Nobbar den av fadern utvalde tilltänkte maken och strider för att få gifta sig med soldaten hon älskar. Hon lever större delen av i sitt liv i krigets närhet, blir mor till en stor barnaskara, flera av barnen dör.

I Stadra teaters lada vid sjön Grecken i Västmanland är tablåerna myllrande rika av Agneta Pleijels ord, ensemblens sånginsatser till Anders Ortmans musik och barnen, som i stormaktspolitikens skugga håller berättelsen kvar i det vanliga livet. Skådespelarna ger liv åt fyra, fem roller var, växlar till synes obesvärat mellan säg en prostituerad och adelsdam eller en soldat och filosof.

"Jag skriver, jag skriver." Som en framåtsyftande uppmanande viljeakt uttalar Kajsa Linderholms Agneta Horn med blossande kinder omkvädet pjäsen igenom. På en gång hypernärvarande och distanserat betraktande. För det kostar på att leva efter eget huvud, det skrivna blir både hennes vittnesmål och livskompass.

Här avlöser blixtrande scener varandra. En när Agneta Horns make Lars Cruus, Rune Jakobsson, ömsom kräver, ömsom vädjar att hustrun ska rädda sig själv och barnen undan kriget och inte följa honom. Eller när drottning Kristina frånträder tronen. Gunilla Orvelius drottning är en sann njutning med sin bångstyriga ocensurerade livshållning. Hon framför sitt abdikationstal rätt upp och ner utan åthävor, men med ett inre på explosionens rand när hon till och med tvingas avlägsna

kronan av egen kraft. Så ensam står hon i livet. Hon och Agneta Horn delar långt mer än att ha vuxit upp utan mödrar med varandra.

Detta att vägra lyda eller att infria andras föreställningar. I stället söka sin yttre och inre frihet. Det gör också skalden Lars Wivallius, Magnus Wetterholm, på sitt sätt. Men som suput och livsrumlare får han en långt mer hårdhänt behandling av omvärlden. Lika giltigt då som nu.

Helena Bjerkelius